

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

POLİTİKA BELİRLEYİCİ BULGULAR İÇEREN YÖNETİCİ RAPORU - TEMMUZ 2020

ÖĞRETMENLERE YÖNELİK ÖLÇEKLENDİRİLEBİLİR ÇEVİRİMİÇİ KURSLARDA TAMAMLAMANIN VE DEĞERLENDİRMENİN İYİLEŞTİRİLMESİ

TEACHUP POLİTİKA GİRİŞİMİNİN BULGULARI

Yayınlayan:

European Schoolnet
(EUN Partnership AISBL)
Rue de Trèves 61
1040 Brüksel - Belçika
www.europeanschoolnet.org

Yazarlar:

Patricia Wastiau, *European Schoolnet*
Benjamin Hertz, *European Schoolnet*
Katja Engelhardt, *European Schoolnet*

Editör:

Roger Blamire, *European Schoolnet*

Tasarım ve DTP:

Jessica Massini, *European Schoolnet*
Andrea Panizza, *European Schoolnet*

Temmuz 2020'de yayınlanmıştır

Bu rapora atıfta bulunmak için:

European Schoolnet (2020), Öğretmenlere yönelik ölçeklendirilebilir çevrimiçi kurslarda tamamlamanın ve değerlendirmenin iyileştirilmesi - TeachUP politika girişiminin bulguları, European Schoolnet, Brüksel

Bu çalışma, CC BY-NC-SA 4.0 kapsamında lisanslanmıştır. Bu lisansın bir nüshasını görmek için creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0 sayfasını ziyaret edin.

Teşekkür

TeachUP politika girişimine katkıda bulunan herkese, özellikle 15 ülke ortağına ve Alexandre Kirchberger'in koordinasyonu altında, deneyin son aşamasında da Antoine Bilgin'in desteğiyle katılan çok sayıda öğretmene, aday öğretmene, moderatöre ve destek uzmanlarına teşekkür ediyoruz.

Yazarlar özellikle deneyin titiz bir metodolojiye uygun yapılmasını sağlayan, FBK-IRVAPP'den (Bruno Kessler Vakfı - Kamu Politikalarının Değerlendirilmesi Araştırma Enstitüsü) Enrico Rettore, Davide Azzolini ve Sonia Marsadro'ya olağanüstü çalışmalarından dolayı teşekkür eder. Sağladıkları istatistiksel analizler ve ölçülmüş sonuçlar, sonuçların kamuya anlaşılır bir şekilde sunulmasını sağladı. Yazarlar ayrıca Janet Looney'e (Avrupa Eğitim ve Sosyal Politika Enstitüsü - EIESP) kavramsal çerçevenin geliştirilmesine ve değerlendirmeyle ilgili bulguların yorumlanmasına olan katkısı için ve Karen Triquet'e (Vrij Universiteit Brüksel) kavramsal çerçeve ve öz düzenlemeyle çevrimiçi eğitimle ilgili bulguların yorumlanması için teşekkür eder.

İÇİNDEKİLER

POLİTİKA ÖNCELİKLERİ.....	4
ÖNEMLİ BULGULAR	5
KATILIM VE TAMAMLAMA.....	5
AKRAN YA DA UZMAN DEĞERLENDİRMESİ YAKLAŞIMI	5
DENEY DÜZENİ VE SONUÇLAR	6
KATILIM VE TAMAMLAMANIN ARTIRILMASI	8
<i>Kişiselleştirilmiş destek mekanizmasının test edilmesi.....</i>	<i>8</i>
<i>Etki değerlendirme sonuçları.....</i>	<i>10</i>
AKRAN YA DA UZMAN DEĞERLENDİRMESİ	13
<i>Değerlendirme yaklaşımı .....</i>	<i>13</i>
<i>Akran ve uzman değerlendirmesi sonuçlarının karşılaştırması.....</i>	<i>13</i>
<i>Bulgular.....</i>	<i>14</i>
POLİTİKA ÇIKARIMLARI	17

Daha fazla ayrıntı için raporlara başvurulmalıdır.

Tüm raporlar, teachup.eun.org adresindeki TeachUP web sitesinden indirilebilir.

- [TeachUP Değerlendirme Raporu](#)
- [Ölçeklendirilebilir Çevrimiçi Kurslarda Kişiselleştirilmiş Desteğin Uygulanması](#)
- [Akran ya da Uzman Değerlendirmesi. Çevrimiçi Öğretmen Eğitiminde Değerlendirme Nasıl Yapılmalıdır?](#)
Yukarıda adı verilen üç rapor, ayrıntılı terim sözlükleri ve kaynakça dizinleri içermektedir.
- [Ülkeler Arası Paylaşım Toplantısı raporu](#)
- [Öğretmenlerin Değişen Rolü ve Yeterlikleri: Öğretmen Eğitimindeki Boşluklar \(danışma anketi ve alanyazın taraması\)](#)

POLİTİKA ÖNCELİKLERİ

Öğrencilere, gittikçe karmaşık ve belirsiz hale gelen bir dünyada öz güvenle ilerlemeyi öğretmek için öğretmenlerin yeterliklerini büyük ölçüde uyarlamaları ve uygulamalarını dönüştürmeleri gerekmektedir. Çok sayıda eğitimci, bugünün öğrencilerinin ihtiyacı olan bir öğrenme ortamı yaratmalarına yardımcı olacak eğitimlere ilgi gösterecektir. Bu, sürekli mesleki gelişimin (SMG) varlık nedenlerinden biridir ve aday öğretmen yetiştirme (AÖY) kurumlarının mesleğe girerken güçlü bir temel atması şarttır. Araştırmalar, etkili öğretmen eğitimlerinin çoğunlukla iş birliği yaklaşımları ve aktif öğrenme içerdiğini göstermektedir. Ayrıca ders programıyla çakışmaların ve katılım maliyetlerinin, sürekli mesleki gelişim için iki önemli engel olduğu tespit edilmiştir (TALIS 2018). Bu nedenlerle, Kitlesel Açık Çevrimiçi Kurslar (MOOC) gibi, makul maliyetlerle ve esnek bir şekilde iş birliği ve aktif öğrenme sağlayan, sürekli mesleki gelişime geniş ölçekli katılım olanağı tanıyan çevrimiçi kurslar, birkaç yıldır politika yapımcıların ilgisini çekmektedir.

Ancak bu tür ölçeklendirilebilir çevrimiçi eğitim ortamlarının sağlanması, yaygın bir şekilde benimsenmesini sınırlayan sürekli bir sorunla karşı karşıyadır: düşük tamamlama oranları. Bunun iki nedeni, çevrimiçi eğitimin en az çevrimiçi öğrenme ortamında gezinecek kadar temel düzeyde bir dijital yeterlik gerektirmesi ve katılımcıların kendi öğrenmelerini

düzenleyebilmeleri gerekliliğidir. Bu iki neden de göz ardı edilemez. Katılımcıların öğrenme düzeyini ölçmek için uygulanan değerlendirme modeli de öğretmenlere yönelik ölçeklendirilebilir çevrimiçi kursların karşılaştığı başka bir zorluktur.

TeachUP politika girişimi, dijital ve öz düzenlemeyle öğrenme yeterlikleri düşük olan öğretmenlerin ve aday öğretmenlerin sunulan eğitimden yararlanması için tasarlanmış, ölçeğe göre uyarlanabilen bir kişiselleştirilmiş destek mekanizması sunan bir destek modelini, ölçeklendirilebilir çevrimiçi öğrenme ortamlarında test ederek çevrimiçi kursların düşük tamamlama oranı sorununu çözmeyi amaçlıyordu.

TeachUP politika girişimi, ayrıca ekran ve uzman değerlendirmesi sonuçları arasındaki farkları ve bunların öğretmenler ve aday öğretmenler tarafından nasıl algılandığını anlamayı amaçlıyordu.

ÖNEMLİ BULGULAR

KATILIM VE TAMAMLAMA

TeachUP'ta uygulanan kişiselleştirilmiş destek mekanizması, katılımcı AB Üyesi ülkelerden kaydolmuş profesyonel öğretmenler üzerinde büyük bir pozitif etki yarattı. Bu desteğin sunulduğu kurs katılımcılarının bir kursu tamamlama olasılığı %42 iken, destek sunulmayanlarda bu oran %32 oldu.

Ancak aynı kişiselleştirilmiş destek mekanizmasının, Türkiye'deki profesyonel öğretmenler üzerinde hiçbir etkisi olmadı.

Daha önce çevrimiçi eğitim deneyimi olan (yani son üç yıldır yılda en az 1 kursu tamamlamış) aday öğretmenler üzerinde etkili oldu

ve kurslar sırasında başkalarından sorunları çözmelerini istemeye biraz daha az eğilim gösterme gibi dolaylı bir etkisi oldu (bu durum öğretmenlerde de gözlemlendi).

TeachUP'ta uygulanan kişiselleştirilmiş destek mekanizmasının, öğretmenlerin öz düzenlemeyle çevrimiçi öğrenme yeterliği üzerinde dolaylı bir pozitif etkisi oldu. Bir öğretmen TeachUP politika girişim kapsamında ne kadar çok kursu tamamlarsa, öğrenme hedeflerini belirleme kabiliyeti de o kadar arttı ve çevrimiçi kurslarda karşılaştığı sorunlarda başkalarından yardım isteme eğilimi de o kadar azaldı, yani daha bağımsız bir öğrenen oldu.

AKRAN YA DA UZMAN DEĞERLENDİRMESİ YAKLAŞIMI

Akranlar ortalama olarak uzmanlardan biraz daha fazla puan verse de akran değerlendirmeleri ve uzman puanları arasında tutarlılık mevcuttur.

Aynı öğretmenin dersinde akranların yaptığı değerlendirmeler, biraz çeşitlilik olsa da genellikle tutarlıydı.

Öğretmenlerin kurs sonu ödevleriyle ilgili yapılan akran geri bildirimleri, çoğunlukla daha az detaylıydı, daha az iyileştirme önerisi sağlıyordu ve uzmanların verdiği geri bildirimden biraz daha pozitifti.

Öğretmenler, akranlardan ve uzmanlardan aldıkları değerlendirmelere eşit değere önem verdi, her ikisini de adil ve faydalı, bir anlamda tamamlayıcı buldu.

DENEY DÜZENİ VE SONUÇLAR

2017'de kamu kurumlarını, başlangıç ve sürekli öğretmen eğitimi sağlayıcılarını ve bir değerlendirme araştırması kurumunu temsil eden 17 ortak, Erasmus+ programının Temel Eylem 3 Politika Girişimi kapsamında Avrupa Komisyonu tarafından seçilen ve ortak finansmanı yapılan TeachUP politika girişimini başlattı.

TeachUP, kurs katılımcılarının geçmiş deneyimine ve kurs sırasındaki davranışlarına göre etkinleştirilen, kişiselleştirilmiş rehberlik ve destek önerisi içeren e-postalardan oluşan bir kişiselleştirilmiş destek mekanizması geliştirdi. Bu destek ölçeklendirilebilir bir ortama göre tasarlandığı için tüm kurs katılımcılarına genel bir teklif olarak değil, en çok ihtiyacı olabilecek kişilere son derece hedefli bir şekilde sunuldu.

Bu mekanizma, öğretmenin ve öğrencilerin değişen rolüyle ilgili dört öğretmen yeterli alanına yönelik çevrimiçi kurslarda uygulandı: biçimlendirici değerlendirme, kişiselleştirilmiş öğrenme, iş birliği öğrenme ve yaratıcılık. Konular, ilk öğretmen eğitimi ve sürekli mesleki gelişim sunan kurumların çevrimiçi kurslarda ilgi duyulan konularla ilgili yaptığı bir ankete ve öğretmenlerin belirlenen konularda değişen rolleriyle ilgili alanyazın taramasına göre belirlendi.

Her kurs üç buçuk hafta sürdü ve belirli bir pedagojik kavrama ve altındaki kurama giriş sağladı, bunu örnekler ve bu yaklaşımın pratik uygulaması için fikirler takip etti. Her kursun sonunda katılımcılar, kurs sırasında toplanan fikirleri içeren ve kendi öğretmenlik bağlamlarına uygun bir ders planı hazırladı.

Dört kurs da 10 TeachUP ülkesinin kendi dilinde yapıldı. Kursların öğretim tasarımı; uygulama, bireysel ve ortak düşünme, bilgi oluşturma, iş birliği, ağ kurma ve daha öğretici bir içerikle birlikte tartışmaya odaklanıyordu. Kurs içeriği; sınıf gözlem videoları, öğretmen ve öğrenci röportajları, ekran kayıtları ve kısa, uygulamaya odaklı araştırmacı sunumları gibi farklı türde materyallerden oluşuyordu.

Kişiselleştirilmiş destek mekanizmasının etkisi, rastgele seçilip bir test ve bir kontrol grubuna ayrılan 4000'den fazla öğretmen ve aday öğretmenin katıldığı saha deneyleriyle test edildi. Saha deneyleri, Ekim 2018 ile Mayıs 2019 arasında 10 ülkede (Avusturya, Macaristan, Yunanistan, Estonya, Malta, Litvanya, Portekiz, İspanya, Slovakya, Türkiye) yapıldı.

**BİÇİMLENDİRİCİ
DEĞERLENDİRME**

öğrencilerin öğrenme süreçleri nasıl daha iyi anlaşılır ve öğrenme ihtiyaçları en iyi şekilde nasıl karşılanır

2 Ekim -
26 Ekim 2018

**KİŞİSELLEŞTİRİLMİŞ
ÖĞRENME**

öğrencilerin, öğrenmeyi sahiplenmesinin nasıl sağlanacağını araştırma

15 Ocak -
8 Şubat 2019

**İŞ BİRLİKÇİ
ÖĞRENME**

öğrenciler arasında verimli ve anlamlı iş birliği sağlayan aktivitelere ve araçlara bakma

26 Şubat -
22 Mart 2019

YARATICILIK

öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini nasıl geliştirebileceğini inceleme

7 Mayıs – 31 Mayıs
2019

ŞEKİL 1: TEACHUP KURS SERİSİ

TeachUP, akran değerlendirmesinin çevrimiçi kurslarda geçerli bir değerlendirme biçimi olup olmadığını görmek için üçüncü TeachUP kursundan rastgele seçilen 106 çalışmanın akran ve uzman değerlendirmelerini karşılaştırdı ve yazarlarından kısa bir anketi doldurmalarını istedi.

Analizin verileri, anketlerden ve kurs platformunun kendisinden alındı. Nicel analizi zenginleştirmek için saha deneyi yapılan her ülkede, üç atölye çalışması ('Ülke Paylaşım Toplantıları') sırasında önemli paydaşlardan ve odak grubu oturumlarından nitel geri bildirimler alındı.

KATILIM VE TAMAMLAMANIN ARTIRILMASI

KİŞİSELLEŞTİRİLMİŞ DESTEK MEKANİZMASININ TEST EDİLMESİ

TeachUP kurslarında uygulanan kişiselleştirilmiş desteğin amacı, kursa katılım ve tamamlama oranlarını artırmak için en çok ihtiyaç duyan ve bırakma riski daha yüksek olan katılımcıları desteklemektir. Ancak destek, ölçeklendirilebilir bir ortamda sunulacağı için kurs katılımcılarının tamamına değil, hedeflenen bir gruba sunulması gerekiyordu. Bu nedenle, kişiselleştirilmiş desteğe en çok ihtiyacı olanların belirlenmesi için katılımcı profilleri ve kursta ilerleme hakkındaki platform verileri kullanıldı. Aşağıdaki şema, kullanılan yaklaşımı göstermektedir:

ŞEKİL 2: ÖLÇEKLENDİRİLEBİLİR KİŞİSELLEŞTİRİLMİŞ DESTEK

TeachUP, kişiselleştirilmiş desteğin kursa katılıma etkisini ölçmek için desteği alan bir grubu (test grubu), almayan bir gruba (kontrol grubu) karşılaştırdı.

Kişiselleştirilmiş destek mekanizması, hangi kurs katılımcılarının kişiselleştirilmiş desteğe uygun olduğunu belirleyen tetikleyicilerden (örneğin çevrimiçi eğitim

deneyiminin olmaması gibi) oluşan müdahaleler (örneğin, çevrimiçi eğitimde başarılı olmaya yardımcı kaynakları vurgulayan bir e-posta ve kurs arayüzünün üzerinden birlikte “geçmek” için bire bir video görüşmesi teklifi) konseptine göre düzenlendi.

Mesajlar, katılımcının profiline ve ilerlemesine göre uyarlandı. Tetikleyiciler ve eylemler, katılımcıların kursa başlamasına, kursu tamamlamasına ya da kurstan memnuniyetini artırmaya odaklanan müdahalelerin amacına göre belirlendi.

Müdahaleler kışiselleştirilmiş destek uzmanları (deneyimli öğretmenler ya da öğretmen eğitimcileri) tarafından uygulandı, bunların her birine en fazla 100 kurs katılımcısı atandı. Destek uzmanları, kendilerine atanan katılımcılardan hangilerinin destek teklifine uygun olduğunu belirlemek için her kurs öncesinde ve esnasında belirli zamanlarda rastgele

kontroller yaptı. Ayrıca destek uzmanları kullandıkları araçla katılımcıların başlangıç anketine verdikleri yanıtları, katılımcı profilinin detaylı bir özetini, katılımcıların inançlarını ve özgüven düzeylerini görebiliyordu.

Deney için toplam dokuz müdahale oluşturuldu. Bu müdahaleler, kurs katılımcılarının hangi özelliklerinin ya da eylemlerinin kursun tamamlanma olasılığını etkilediğini gösteren araştırmalara dayalıydı. Ayrıca bu müdahaleler, öz düzenlemeyle öğrenme yeterliği gibi daha karmaşık ve öğrenciler için problem olma potansiyeli taşıyan öğretim tasarımının önemli unsurlarına ve kurs takvimine göre yapıldı.

Bazı müdahaleler, uygun katılımcılara bire bir video görüşmesi ayarlama fırsatı sunarken, bazıları yalnızca daha ayrıntılı bir rehberlik ya da bazı durumlarda geri bildirim sunuyordu. Tüm müdahaleler proaktif bir şekilde uygulandı ve katılımcıya, sormak istediği sorular olursa destek uzmanına ulaşma teklifi içeriyordu.

MÜDAHALE	TETİKLEYİCİLERİN DAYANAĞI	AMAÇ	OLAY SAYISI
1-4	Kurs profilindeki bilgi	Kursu Tamamlama	3532
5	Kurs platformundaki davranış - başlangıçtan 5 gün sonra modüle başlamama	Kursa Başlama	3692
6-9	Kurs platformundaki davranış	Tamamlama ve Memnuniyet	718

TABLO 1: SAHA DENEYLERİ SIRASINDA ETKİNLEŞTİRİLEN MÜDAHALE SAYISI

Katılımcıların profiline ve katılımcıların lansmandan beş gün sonra modüle başlamamış olmasına dayalı müdahaleler, toplamda tüm müdahalelerin %91'ini oluşturdu. Bu durum, incelenen grupta kayıtlı kursa başlama arasındaki geçişin kritik önemde olduğunu ve ölçeklendirilebilir çevrimiçi kurs ortamlarında dikkat edilmesi gerektiğini göstermektedir.

Katılımcıların önemli bir bölümünün, sınırlı çevrimiçi öğrenme geçmişi, düşük dijital yeterlik ya da düşük öz düzenlemeyle çevrimiçi eğitim yeterliği gibi nedenlerle kursları tamamlamama "riski yüksek" olduğu belirlendi.

Destek uzmanları tarafından yapılan tüm müdahalelerin yalnızca %6'sında iletişime geçilen katılımcıdan yanıt geldi (yanıt verilmesi istenmemiştir). Destek teklifinin sınırlı kabul görmesi, kısmen en çok ihtiyacı olanların çok net hedef alınmamasıyla açıklanabilir ancak kursu bırakma olasılığı yüksek olanları daha iyi belirlemek için ilk üç kurstan verileri kullanarak ekstra bir müdahalenin başarılı bir şekilde yapılmasıyla bu durum saha deneyi sırasında düzeltilmiştir.

ETKİ DEĞERLENDİRME SONUÇLARI

TeachUP'ta uygulanan kişiselleştirilmiş destek sistemi, katılımcı AB Üyesi ülkelerden kaydolan öğretmenler üzerinde büyük çaplı bir pozitif etki yarattı. Kişiselleştirilmiş destek teklif edilen kurs katılımcılarının bir kursu tamamlama olasılığı %42 iken, kontrol grubunda bu oran %32 oldu.

Bu toplam etki, iki farklı mekanizmaya dayanıyordu:

- Başlayanlar arasında kursu tamamlamayı etkileyen, katılımcı profillerine dayalı müdahaleler (örn. düşük dijital yeterlik, önceden çevrimiçi kurs deneyimi olmaması, kursu tamamlamaya yönelik düşük beklenti gibi),
- kursa başlamayı etkileyen, katılımcıların kurs platformundaki davranışına dayalı müdahaleler (özellikle başlanmayanlara hitap eden müdahale).

Kurs katılımcıları, destek uzmanları, öğretmen eğitimcileri ve diğer paydaşlarla yapılan odak grupları ve takip atölyelerinden alınan nitel bulgular, birlikte çalışan ve farklı kullanıcıları farklı boyutlarda etkileyen çeşitli dinamikler olduğunu düşündürmektedir:

- “Kontrol” duygusu – katılımcıların aldığı kişiye özel mesajlar bir izlenme duygusu yaratmış, birinin ilerleyip ilerlemediklerini kontrol etmesi, bazı katılımcıları kursa devam etmeye teşvik etmiştir ancak başka katılımcılar üzerinde tam tersi bir etki de yaratmış olabilir.
- “Yalnız olmama” duygusu – Takip edilme duygusu, yardım edecek ve yol gösterecek birinin olduğu şeklinde algılanmış, bu da katılımcıları devam etmeye teşvik etmiştir.
- “Hatırlatıcı” olarak kişiselleştirilmiş destek önerisi – Katılımcının unuttuğu bazı şeyleri yapmak için bir hatırlatıcı ve komut olmuştur.
- “Rehberlik” olarak kişiselleştirilmiş destek önerisi – Özellikle belirli sorular ve çekincelerle yanıt verenler için, iletişime geçilen katılımcıların soruları ve ihtiyaçları (örn. kurs çalışmalarının nereye ve ne zaman teslim edileceği gibi) yanıtlanmıştır.

Ancak aynı kişiselleştirilmiş destek mekanizmasının Türkiye'deki profesyonel öğretmenler üzerinde hiçbir etkisi olmamıştır. Bu sonuç, katılımcı Türk öğretmenlerin diğer TeachUP ülkelerine kıyasla farklı bir profilde olmasıyla açıklanabilir, örneğin Türk öğretmenlerin daha az çevrimiçi kurs deneyimi vardı, TeachUP kursunu tamamladıkları için resmi bir takdir bekleme olasılıkları daha yüksekti, yüksek lisans derecesine sahip olma ihtimalleri daha azdı, daha gençlerdi ve erkek olma olasılıkları daha yüksekti. Üstelik kursların Türkiye'de sunulmasındaki farklılıklar (örneğin kurs modaretörünün özellikle aktif ve deneyimli olması), kişiselleştirilmiş desteğin etkisini azaltmış olabilir.

Kişiselleştirilmiş destek mekanizması, yalnızca (tüm katılımcı ülkelerden) daha önceden çevrimiçi eğitim deneyimi olan (yani son üç yılda en az bir kurs tamamlamış olan) aday öğretmenler üzerinde etkili olmuş, ayrıca kurslar sırasında başkalarından yardım isteme eğiliminde hafif bir düşüşle dolaylı bir etki göstermiştir (bu etki öğretmenlerde de gözlemlenmiştir). Bu bulgu, aday öğretmenlerin TeachUP'ta daha önceden deneyimi olmayanlara sunulan kişiselleştirilmiş deneyimden yararlanması için en azından minimum bir çevrimiçi eğitim deneyiminin bir ön koşul olduğunu göstermektedir.

TeachUP'ta uygulanan kişiselleştirilmiş destek mekanizması, öğretmenlerin öz düzenlemeyle çevrimiçi eğitim yeterliği üzerinde dolaylı bir pozitif etki göstermiştir. Bir öğretmen TeachUP politika girişimi sırasında ne kadar çok kursu tamamlarsa, kendi öğrenme hedeflerini belirleme kabiliyeti o kadar artmış ve çevrimiçi kurs sırasında karşılaştığı problemleri çözmek için başkalarından yardım isteme eğilimi o kadar azalmıştır, yani daha bağımsız bir öğrenen olmuştur.

Şaşırtıcı bir şekilde, uzmanlar tarafından yapılan destek teklifi müdahalelerinden yalnızca %6'sı iletişime geçilen katılımcıdan bir tür yanıt almıştır. Destek teklifinin bu sınırlı kabulü, en çok ihtiyacı olanların net bir şekilde hedef alınmamasıyla kısmen açıklanabilir. İlk üç kursta, kontrol grubundaki denk profillerle karşılaştırıldığında belirlenen katılımcıların çoğu aslında sunulan desteğe ihtiyaç duymadığı için (yani tamamlamama olasılıkları yüksek değildi) bu durum ortaya

çıkmıştır. Son kursta, önceki kurslardan verileri kullanarak kimlerin bırakma olasılığının yüksek olduğu belirlenmiş ve ekstra bir müdahaleyle bu sorun çözülmüştür. İlk üç kursta ihtiyaç duyduğu belirlenenlerin, ihtiyaç duymadığı belirlenenlere göre tamamlama oranı daha düşüktü ancak önemli bir fark yoktu. Son kursta ihtiyacı olduğu belirlenenlerin daha düşük tamamlama oranı daha önemli hale gelmiştir, bu da hedeflemenin daha net yapıldığını göstermektedir. Odak grupları ve destek uzmanlarından gelen geri bildirimler, önerilen desteğin sınırlı kabulünün; destek uzmanlarının gönderdiği mesajlarda kişiselleştirmenin olmaması, katılımcılara ulaşmak için e-posta kullanmanın kısıtlamaları ve çevrimiçi ortamların ve/veya katılımcılarla birebir oturumların pek bilinmemesi gibi başka nedenleri olabileceğini vurgulamaktadır.

AKRAN YA DA UZMAN DEĞERLENDİRMESİ

DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Akran değerlendirmesinin öğretmenlere yönelik ölçeklendirilebilir çevrimiçi kurslarda öğrenme başarısını değerlendirmeye uygun bir yaklaşım ve uzman değerlendirmesine uygun bir alternatif olup olmadığını incelemek için son kurs ödevlerinin akran ve uzman değerlendirmeleri karşılaştırıldı.

Kısa bir ankette ayrıca rastgele seçilen ders planlarının yazarlarına genel olarak kurstan aldıkları eğitimi nasıl değerlendirdikleri ve kursta kullanılan farklı değerlendirme türlerinin ne kadar adil ve yararlı olduğu soruldu: öz değerlendirme (seçmeli), akran değerlendirmesi ve uzman değerlendirmesi. 71 ders planı yazarı anketi doldurdu.

Ayrıca Estonya, Macaristan, İspanya ve Portekiz'den uzman değerlendiricilerle ders planları ve değerlendirme süreci hakkındaki görüşleriyle ilgili çevrimiçi röportajlar yapıldı.

AKRAN VE UZMAN DEĞERLENDİRMESİ SONUÇLARININ KARŞILAŞTIRMASI

Rastgele seçilen 106 ders planının akran ve uzman değerlendirmeleri karşılaştırıldı. Bu ders planları, kurs katılımcıları tarafından iş birliği öğrenmeyle ilgili son TeachUP kursunun final ödevi olarak verilmişti (Şubat-Mart 2019). Hem akranlar hem de uzmanlar aynı puanlama

anahtarını ve şablonlarını kullandı ve sekiz değerlendirme kategorisine göre sayısal puanlar ve nitel geri bildirimler verdi.

AKRANLAR VE UZMANLAR TARAFINDAN KULLANILAN PUANLAMA ANAHTARI

Puanlama anahtarı, kaliteli ders planları için sekiz kategoriden oluşuyordu:

1. İş birliği için sınıf kültürleri
2. Öğrencilerin bağımsızlığını geliştiren yöntemler
3. İş birliğinin etkili unsurları
4. İş birliği öğrenmenin değerlendirilmesi
5. İş birliği öğrenme araçları
6. Öğrenme hedeflerine uygunluk
7. Etkinliklerin çeşitliliği
8. Bireysel çalışma ve grup çalışması arasındaki denge

Her bir kategoride puanlar 1 ("bu alanda ders planının üzerinde çok çalışılması gerekiyor") ile 4 ("ders planı bu alanda mükemmel") arasında değişmektedir; her seviye için bir açıklama sağlanmıştır.

Nitel geri bildirim iyi bir örneği de sağlamıştır.

Karşılaştırmanın amacı puanların güvenilirliğini, yani uzmanların ve akranların verdiği son puanların (her bir ders planı en fazla üç akran tarafından değerlendirildi) uzman ve akran değerlendiriciler arasında tutarlı olup

olmadığını ve geri bildirim kalitesini ve faydasını değerlendirmektir.

İstatistiki bir analizle uzmanların ve akranların hem değerlendirme puanları hem de nitel geri bildirimleri karşılaştırıldı.

DEĞERLENDİRME PUANLARININ GÜVENİLİRLİĞİNİ KARŞILAŞTIRMAK İÇİN:

GERİ BİLDİRİM YORUMLARININ KALİTESİNİ VE FAYDASINI KARŞILAŞTIRMAK İÇİN, ANALİZDE ŞUNLARA BAKILMIŞTIR:

- Öncelikle her değerlendirme için sekiz değerlendirme kategorisinin ortalama puanı hesaplandı,
- Ardından tek bir ders planının birkaç akrandan aldığı puanların ortalaması hesaplandı ve
- Tüm akran ve tüm uzman değerlendirmelerinden alınan genel ortalama puanlar hesaplandı ve karşılaştırıldı.

- Genel tonu,
- Uzunluğu,
- Ne kadar yapıcı olduğu (yani somut iyileştirme önerileri sunup sunmadığı).

Genel varsayım, belirli uzunlukta, pozitif tonda ve yapıcı (somut iyileştirme önerileri içeren) bir geri bildirim, alan kişi tarafından faydalı bulunacağıydı.

BULGULAR

• Akran değerlendiricilerin ve uzmanların verdiği puanlar birbirleriyle tutarlıdır.

- Her ikisi de yüksek olmakla birlikte akranların puanları sistematik bir şekilde hem puanlama anahtarının genelinde hem de sekiz

değerlendirme kategorisinin her birinde genel olarak uzmanlardan daha yüksek olmuştur. Akranlar ortalama (4 üzerinden) 3,6 puan verirken, uzmanlar 3.2 puan vermiştir. Bu bulgu, daha önceki araştırmaların bulgularıyla desteklenmektedir.

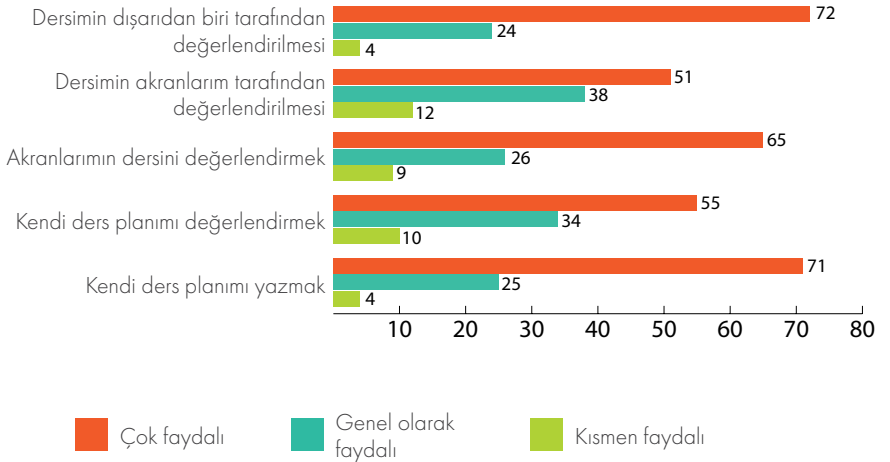
- Bu küçük ancak istatistiki açıdan anlamlı fark, özellikle aday öğretmenlerin ders planları için uzmanların daha düşük puan verdiği yerlerde belirgindir.
- Bu fark, uzmanların konuyla ilgili daha derin bilgiye sahip olmaları nedeniyle beklentilerinin daha yüksek olması, akranların değerlendirme kültürüne ve konuyla ilgili özgüvene sahip olmaması ve destekleyici olma istekleriyle açıklanabilir.
- Uzman geri bildirimleri daha somut iyileştirme önerileri içermektedir ve daha uzundur, her ikisi de muhtemelen uzmanların düzenli profesyonel etkinlikleri kapsamında değerlendirme yaparken daha rahat, deneyimli ve etkili olmalarından (ve ayrıca TeachUP'ta bunu yapmakla görevli olduklarından) kaynaklanmaktadır.

- **Akranların geri bildirimleri,** uzmanlarınkine göre genellikle daha az ayrıntılı, daha az yapıcı ve daha pozitif bir tonda olmuştur.

ŞEKİL 3: ÖĞRETMENLERİN DERS PLANLARINA AKRANLAR VE UZMANLAR TARAFINDAN VERİLEN NİTEL GERİ BİLDİRİMİN ÖZELLİKLERİ

- **Akranların aynı öğretmen planıyla ilgili sağladığı değerlendirmeler, biraz değişiklik olsa da genellikle tutarlıydı.**
- **Hem uzmanların hem de akranların değerlendirmeleri genellikle faydalı ve adil olarak algılandı,** akran değerlendirmesinin adil algılanma oranı daha yüksekti.
  - Genel olarak faydalı olma ve gelecekte yapılacak kurslara katılma olasılığına verilen yanıtlar, uzman ya da akran değerlendirmesi için açık bir tercihi ortaya çıkarmamıştır.
  - Ancak TeachUP'taki eğitimleri için her bir değerlendirme etkinliğinin ne kadar faydalı olduğu sorulduğunda %72 uzman değerlendirmesini çok faydalı bulurken, akranlarının değerlendirmesini çok faydalı bulanların oranı yalnızca %51 oldu. İlginç bir şekilde, %65 akranlarının ders planlarını değerlendirmenin çok faydalı olduğunu belirtti.

GRAFİK 2: ALINAN GENEL DEĞERLENDİRMEYİ EĞİTİMLERİ İÇİN FAYDALI BULAN ÖĞRETMENLERİN YÜZDESİ

POLİTİKA ÇIKARIMLARI

TeachUP girişimi, öğretmenlere yönelik ölçeklendirilebilir çevrimiçi kursların katılım ve tamamlama oranlarının, çok sayıda kurs katılımcısına göre ölçeklendirilebilecek bir şekilde öğrencilere kişiselleştirilmiş yardım sunan bir destek altyapısı yoluyla iyileştirilebileceğini göstermiştir. Bu bulgu, destekleyici politika seçenekleri için beş alan açmaktadır¹.

1. Sağlanan desteğin uyarlanabilmesi için katılımcılar hakkında belirli kişisel verilerin toplanması.

TeachUP deneyinde en az iki veri kaynağı vardır ve bunlar kolayca tekrarlanabilir: kayıt şartı olarak zorunlu bir anket ve kurs modülleri boyunca ilerleme hakkında veri sağlayan bir platform. Bu tür verilerin kullanımı, verilerin isimsiz olmaması gerektiği anlamına gelir ve bu da veri gizliliği konusunu gündeme getirmektedir.

Daha fazla araştırma yapmadan, daha sonra hedefli ve net bir şekilde kullanılmak üzere tam olarak hangi verilerin toplanması gerektiğini

söylemek zordur. Örneğin, TeachUP'ta toplanan, öz düzenlemeyle öğrenme yeterliği veya çevrimiçi eğitimlerle ilgili düşünceler hakkındaki sorular, alanyazında eğitimi tamamlamamanın belirleyicileri olduğu söylenmesine karşın, net bir sonuç ortaya koymamıştır.

2. Kursa başlamayanlara ulaşılması.

TeachUP'ta kursa başlamayanlara ulaşma mekanizması, katılım üzerinde önemli bir etki yaratmıştır. Bu nedenle bir kursa başlamayanlarla iletişime geçmenin yollarını bulmak ve kullanmak faydalı olacaktır.

3. Çevrimiçi eğitimle yeni tanışanlara ulaşılması

Araştırma alanyazınında tamamlama nedenlerinden biri olduğu belirlenen yeni gelenlere destek sağlanması, TeachUP'ta pozitif bir etki sağlamıştır. Bu nedenle çevrimiçi eğitimle yeni tanışanlara ulaşılması, hem katılım hem de tamamlama açısından yüksek geri dönüşler vaat etmektedir.

¹ Sonuçların bu kısmıyla, özellikle TeachUP'ta uygulanan kişiselleştirilmiş desteğin ölçeklendirilebilirliği ve maliyet etkinliğiyle ilgili daha fazla ayrıntı ve tartışmalar, [Kişiselleştirilmiş Desteğin Ölçeklendirilebilir Çevrimiçi Kurslarda Uygulanması](#) raporunda bulunabilir.

4. Gözlem altında olma duygusu oluşturulması

Deneyde yaratılan gözlem altında olma duygusu, katılımcıların bir yandan kontrol altında olduklarını, diğer yandan yalnız olmadıklarını hissetmelerini sağladı. Yüz yüze ortamlardaki sosyal kontrol ve desteğin yerine geçen bu iki dinamik, deneyde gözlemlenen etkiyi en azından kısmen açıklayabilir. TeachUP deneyinde bu izlenme duygusu, proaktif kişiselleştirilmiş mesajlar kullanılarak oluşturulmuştur ancak bu bağlamda sosyal kontrol ve destek duygusu oluşturmanın başka yolları da aynı derecede etkili olabilir. Ancak negatif tepkilerin önlenmesi için kişisel verilerin kullanımı, veri gizliliği düşünülerek dikkatli bir şekilde dengelenmelidir.

5. Makineye dayalı destek sistemlerinin değerlendirilmesi

Makineye dayalı sistemlerin büyük olasılıkla bu etkiyi gösteren bazı dinamikleri yaratıp yaratamayacağı net olmasa da, makineye dayalı sistemlerin, örneğin botların, deney sırasında test edilen bazı süreçleri yürütebileceğine şüphe yoktur. Destek önerisinin ne kadar düşük oranda kabul edildiği düşünüldüğünde bunlar özellikle faydalı olacaktır. Dolayısıyla, katılımcılara proaktif ve kişiselleştirilmiş mesajlar göndermekten sorumlu makineye dayalı sistemlerle, arka planda katılımcılardan gelen yanıtlara

dönen ve destek önerisini takip eden insan destek uzmanlarının birleşimi, kişiselleştirilmiş bir destek mekanizması sağlamada çok verimli ve etkili bir yol olabilir.

Yukarıda sözü edilen beş destekleyici politika seçeneği alanına ek olarak, ileride yapılacak girişimlerde MOOC'lar gibi büyük ölçekli çevrimiçi kurslarda çeşitli destek mekanizmaları sunmanın katılıma ve tamamlamaya etkisinin incelenmesi ilginç olacaktır. Gerçekten de TeachUP destek mekanizmasındaki kişiselleştirilmiş desteğin içeriği test edilse de bu desteği önerme süreci test edilmemiştir. Katılımcıların desteğin kendilerine sunulma şekline dair tercihlerini dikkate alan ve onlara daha çok seçenek sunan daha yüksek düzeyde bir kişiselleştirme, daha da etkili olabilir. Bunun için kursa başlamadan önce katılımcılara mevcut destek mekanizmalarından hangilerini tercih ettikleri sorulabilir ve sonra kurs sırasında yapılan destek önerileri buna göre kişiselleştirilebilir.

Politika girişiminin özünde yer alması ve farklı bir metodoloji ile değerlendirilse de, TeachUP'ta uygulanan ekran değerlendirmesi yaklaşımının öğretmenlere ve potansiyel olarak aday öğretmenlere yönelik ölçeklendirilebilir çevrimiçi eğitim ortamlarına uygun bir seçenek olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar, destekleyici koşulların gerçekleşmesi için aşağıdaki politika seçeneklerini gerektirmektedir:

- **Değerlendirmenin, öğrenenlerin** (öğretmenlerin ya da aday öğretmenlerin) öğrenme sorumluluğunu paylaştığı ve hem aldıkları değerlendirmeyi kullanacak, yani geri bildirim ne kadar faydalı olduğunu ve bundan ne çıkarması gerektiğini değerlendirecek yeterliğe hem de başkalarına değerlendirme sağlayacak yeterliğe sahip olduğu, yani sürekli iyileşme için öğrenmeyi ve motivasyonu destekleyecek şekilde dengeli bir değerlendirme yapabildiği aktif bir öğrenme sürecinin bir parçası olarak düşünüldüğü

- **Değerlendirme kültürlerinin geliştirilmesi.** Çeşitli değerlendirme biçimlerinin (akran değerlendirmesi, öz değerlendirme, biçimlendirici değerlendirme, sonuç değerlendirmesi), bunların amacının ve beklenen faydasının anlaşılması bu kültürün bir parçasıdır ve uzman ve acemi değerlendiriciler arasındaki farkı azaltabilir (akran değerlendirmesine katılan öğretmenlerin çoğu, öğrencileri değerlendirmekte deneyimli olsa da başka öğretmenleri değerlendirmek konusunda acemidir). Ölçeklendirilebilir çevrimiçi eğitim ortamlarında bu kültür, aşağıdakilerin sağlanmasıyla desteklenebilir:

- Uzman geri bildirimlerinden örnekler vererek, etkili geri bildirim zamanında olması, yapıcı yorumlarda bulunması, detaylı ve somut değişiklik önerileri içermesi, tonu vs.

gibi önemli özelliklerini vurgulayarak kurs katılımcılarına geri bildirim verme ve alma konusunda eğitim ve rehberlik sağlanması.

- çevrimiçi eğitim kurslarında diğer öğretmenleri değerlendirmenin faydalarını gösteren bulgular ve günlük ders anlatımında öğrencilere de uygulanabilecek, etkili geri bildirim vermeyle ilgili araştırma bulguları.

- **Ölçeklendirilebilir çevrimiçi öğretmen** eğitim kurslarında akran değerlendirmesi için kaliteli çerçevelerin geliştirilmesi. Akran değerlendirmesinin, öğretmenlerin ilerlemesini doğrulamanın ve belki de sertifikalandırmanın güvenilir bir yolu olabilmesi için iyi tasarlanmış çerçeveler, uygun ve etkili değerlendirme süreçlerinin, araçlarının ve rehberliğinin oluşturulmasında önemli bir faktördür. Ortak bir anlayış için bu çerçeveler kurs katılımcılarına sunulmalı ve açıklanmalıdır.

- Bunun doğrudan bir sonucu, daha güvenilir akran değerlendirmeleri olacaktır. TeachUP'ta üç akran tarafından sağlanan değerlendirmeler, genellikle uzmanların sağladığı değerlendirmelerle tutarlı olmuştur (bu da içeriden değerlendiricilerin güvenilirliğini göstermektedir). Bu durum, puanlama anahtarı

gibi iyi tasarlanmış, açıklamalar ve farklı performans düzeyinde çalışmaların örnekleriyle açık standartlar ve ölçütler belirleyen bir değerlendirme aracı sağlamanın önemini vurgulamaktadır; tüm bu yönler, doğru tasarlanmış kaliteli çerçevelere dahil edilmelidir.

- Ölçeklendirilebilir çevrimiçi kurslarda ekran değerlendirmesiyle ilerlemenin doğrulanması, büyük ölçüde ekran değerlendirmesi süreçlerinin, araçlarının ve sağlanan rehberliğin tasarımına bağlıdır. Bu nedenle kaliteli çerçevelerin geliştirilmesi, bu kursların akreditasyonunu da kolaylaştırabilir.

- **Değerlendirme yaklaşımı; kursların amacını, odak noktasını ve ölçeğini göz önünde bulunduracak şekilde tasarlanmalıdır.** Bulgular, hem ekran değerlendirmesinin hem uzman değerlendirmesinin, katılımcıların gözünde farklı avantajlara sahip olabileceğini ve birbirini tamamlayıcı görülebileceğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle sadece ekran değerlendirmesi veya sadece uzman değerlendirmesi uygulayan çevrimiçi kurs sağlayıcıları, her iki değerlendirme türünün de birlikte yürütülebildiği mekanizmalar bulabilir.

TeachUP bağlamında ekran değerlendirmesi, katılımcıların öğrendiklerini doğrulamanın yanı sıra topluluk oluşturmaya ve profesyonel paylaşıma imkan tanıdı ve katılımcıların kendilerinin de uygulayabilecekleri değerlendirme süreçlerini öğrenmelerine yardımcı oldu. Her iki amacın da uzman değerlendirmesi ile gerçekleştirilmesi daha zordur. Ancak çevrimiçi kurslar için yeni ve karmaşık içerik ya da uygulamaları tanıtmaya odaklanıldığında uzman değerlendirmesi bazı açılardan faydalı olabilir. Uzman değerlendirmesini süreçle bütünleştirmenin zorluğu ve ölçeklenebilir bağlamlardaki maliyeti göz önünde bulundurulduğunda, çalışmalarıyla ilgili daha kapsamlı ve yapıcı nitel geri bildirim arayan katılımcılara, ekran değerlendirmesinin yanı sıra isteğe bağlı ve ücretli bir uzman değerlendirmesi sunulabilir.

PROJE KOORDİNATÖRÜ

www.europeanschoolnet.org

Belçika

ARAŞTIRMA KURULUŞU

IRVAPP
RESEARCH INSTITUTE FOR
THE EVALUATION OF PUBLIC POLICIES

irvapp.fbk.eu

İtalya

ORTAKLAR

Bundesministerium
für Bildung

irvapp.fbk.eu

Avusturya

Information Technology
Foundation for Education

hitsa.ee

Estonya

CTI
CICHAŞTEP

cti.gr

Yunanistan

EDUCATIONAL
AUTHORITY

oktatas.hu

Macaristan

VYTAUTO
DIDŽIOJO
UNIVERSITETAS
MCMXXII

leu.lt

Litvanya

nsa.smm.lt

Litvanya

education.gov.mt

Malta

cfaecentro-oeste.pt

Portekiz

dge.mec.pt

Portekiz

Universidade do Minho

uminho.pt

Portekiz

METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

mpc-edu.sk

Slovakya

uniza.sk

Slovakya

educalab.es

İspanya

yegitek.meb.gov.tr

Türkiye

gtcs.org.uk

Birleşik Krallık

www.teachup.eun.org | [#TeachUP_eu](https://twitter.com/TeachUP_eu) |

[f groups/TeachUP.experimentation](https://www.facebook.com/groups/TeachUP.experimentation) | [@teachup@eun.org](mailto:teachup@eun.org)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Avrupa Komisyonu'nun bu yayının hazırlanmasına olan desteği, içeriğinin onaylandığı anlamına gelmemektedir. İçerik yalnızca yazarların görüşlerini yansıtır ve Avrupa Komisyonu, burada verilen bilgilerin herhangi bir şekilde kullanılmasından sorumlu tutulamaz.